

RDEČI PRAPOR

Glasilno jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) za Izhaja vsako sredo in soboto. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Argentinsko meso.

Krščansko socialni trgovinski minister Weisskirchner bi se od srca rad usmilil stradaljočega ljudstva v Avstriji. Ko je Austro-Americana na svoji barki »Alice« pripeljala argentinsko meso v Trst, je naša očetovska ekselencija poslala komisijo tja, da pregleda to meso in da ga pokusi. Razven tega je priredilo dunajsko obrtno društvo, kateremu so se pridružili tudi drugi interesi, med njimi zastopniki dunajskih konsumnih društev in velenakupne družbe, poseben izlet v Trst, pokušat argentinsko meso. Učinek je bil tak, kakršnen se je moral pričakovati. Če se vozi tako meso že leta in leta na Angleško, v Nemčijo, Francijo, Belgijo in druge dežele, pa so povsod popolnoma zadovoljni z njim, bi bilo vendar čudno, da meso ne bi bilo dobro za Avstrijo, kjer nas doslej res niso preveč razvajali. Vsi pokušalci so se torej prepričali, da je meso zdravo in dobro. Vsi agrarni ugovori in protestni telegrami niso mogli okužiti mesa. In zdaj je gospod Weisskirchner sam prepričan, da Avstrijanci ne bi pomrli, če bi dobili dovolj argentinskega mesa.

To je seveda bilo pred vsem potrebno. Skrbna vlada je sicer vzlic tržaškemu rezultatu še določila komisijo za Argentino in za London, ker imamo za take male izlete itak dovolj denarja, a gospod Weisskirchner je vendar že precej prepričan, da bi se argentinsko meso lahko jedlo v Avstriji. Načeloma je celo že pripravljen dovoliti uvoz in koncem zadnjega tedna se je raznašala po meščanskih časopisih vesela vest: Dovolilo se bo za začetek vpeljati 10.000 ton argentinskega mesa. In po časopisju, ki spoznava Bienertovo vlado za vtelešenje vse zemeljske modrosti, so zadeneli slavospevi, kakor da smo anektirali še eno Bosno in Hercegovino.

Mi smo bili skeptični in smo svetovali, naj se nekoliko počaka z veseljem. Kajti da

hodijo misli gospoda Weisskirchnerja po posebnih potih, nam je že davno znano in prav zdelo se nam je, da bo zopet tako, kakor je bilo že mnogokrat: »Minister bi rad, od srca rad, pa — ne more.« In nič ni bilo treba dolgo čakati, pa smo imeli prav. Visoka vlada hoče namreč »načeloma« dovoliti uvoz mesa, toda najprej se mora pogoditi z ogrsko vlado.

Začuden bo marsikateri Avstrijanec vprašal, če smo res taki sužnji Ogrske, da si še mesa ne smemo kupiti, če smo lačni. Posebno osupnjeni bodo tisti, ki se še spominjajo, kako so včasih krščanski socialci grmeli zoper odvisnost Avstrije od Ogrske. Ampak to je bilo v tistih časih, ko še ni bilo krščansko socialnih ministrov. Zdaj pa čita tudi gospod Weisskirchner zakone in pogodbe na svoj način in kdor hoče za vsako ceno, lahko čita, da nam Ogrska res tudi tukaj lahko ukazuje. Seveda se lahko čita tudi drugače, ako se namreč čita natančno in brez tistih imenitnih naočnikov, ki napravijo suhemu človeku velik trebuh ali pa izpremene majhnega debeluharja v pet metrov visoko trsko. Po avstro-ogrski pogodbi bi se radi uvoza mesa morali zmeniti z ogrsko vlado tedaj, če bi bila kakršnakoli možnost, da se s takim mesom zanese kužna bolezen na Ogrsko. To pa je popolnoma izključeno, kajti ne le, da daje argentinska država vse garancije za zdravo meso, da Avstrija vse meso lahko pregleda pred izkrcajem, se tudi to meso sploh ne približa Ogrski. Če bi naša vlada hotela, bi se že danes lahko naročilo v Argentini toliko mesa, kolikor bi se hotelo.

Pogajanje z Ogrsko je torej sumljivo zavlačanje. Toda preden se vladi verjame, da resno misli, je treba videti še drugih dejanj. Da se vpelje argentinsko meso, bomo vedeli tedaj, kadar se bodo v Trstu uredile primerne hladilnice in kadar bomo imeli naprave za transport takega mesa. To je nam-

reč neizogibno, kajti meso, ki pride zdravo in dobro na ladji v Trst, bi se brez teh naprav pokvarilo, preden bi prišlo v konsumentov lonec. Barke, na katerih se prevažajo meso iz Amerike, so za to urejene in imajo velikanske naprave za hlajenje mesa. Take naprave mora dobiti tudi železnica, na kateri se ima prevažati meso iz Trsta v druge kraje. A doslej še nismo slišali, da bi se bilo v tem oziru kaj storilo.

Naša nezaupnost je bila torej popolnoma opravičena in ravno tako nezaupno bo moralo ostati prebivalstvo, dokler se ne pokažejo dejanja.

Da se meso iz Argentine lahko vpeljuje in da je dobro, je zdaj dognano. Iz tega pa se morajo izvajati posledice in dovoliti, se nima 10.000 ton, ampak toliko, kolikor potrebuje prebivalstvo mesa, oziroma toliko kolikor ga je sploh mogoče vpeljati.

Vendar pa tudi s tem dovoljenjem še ni vse opravljeno. V Trst pride meso pač po ceni. Toda kaj pomaga, ko se že v Trstu vsled carine podraži za petdeset odstotkov, potem za stroške transporta in v vsakem mestu še toliko kolikor znaša »dace«? Če se hoče ljudstvu pomagati, da pride ne le dovolj mesa na trg, ampak da ga more tudi kupovati, se mora odpraviti ali pa vsaj temeljito znižati carina. Le tedaj se bo ublažila draginja.

Da rujejo agrarci zoper to z vsemi štirimi, je naravno. Znani vitez Hohenblum pošilja vladi telegrame kakor da bi morala Avstrija poginiti, če pride le pol kilograma argentinskega mesa v deželo. Naravno je, da bodo tudi v državnem zboru napeli vse sile. Zato pa je treba, da izpregovori ljudstvo glasno in jasno, tisto ljudstvo, katero je dosedanja gospodarska politika obsodila na stradanje. Tako glasno mora izpregovoriti, da ga bo slišala vlada in da ga bodo slišali gospodje poslanci v parlamentu. Tam sede še vedno gospodje, ki so se rogali ljudstvu, češ

kazov, kar jih je veljalo že lepo svoto. Privabljeni delavci namreč kakor hitro izvedo za pravi položaj, takoj pobero svoja šila in kopita in gredo, od koder so prišli, mojstri jim pa morajo plačati vožnje.

V Dornbirnu (Vorarlberško) stavkajo mizarji v vseh delavnicah že dva tedna. Dalje ne potujejo mizarji in strojni delavci v Gradec, Duhcov, Kraljev dvor in Plzenj.

Tapetniki naj ne potujejo v Liberec, V Novi Paki (Češko) stavkajo strugarji, V Arnsdorfu pozlatarji. V Kobiljem dolu, Hadžiču in Krupi (Bosna) delavci na žagah.

Kovinarskim delavcem vseh strok priporočamo, naj ne potujejo na Dunaj, ker obstoje tamkaj v zelo mnogih tovarnah in delavnicah difference; zlasti prizadeta so vsa livarska in pilarska podjetja.

Dalje naj ne potujejo livarji v Mostec, Komotov, Rumburg, Příbram, (Češko), Dornbirn in Frastanc (Vorarlberško). Zlatarji na Dunaj. Graverji in emaljerji v Prago.

Pečarji. Delavci te stroke se nahajajo v meznem gibanju na Dunaju, Liberec, Lvovu, Alt Erlaa, Karlovih varih, Mondsee, Gmundenu, Krummussbaumu, Plznju, Kutnigori in Biali. V Kralupih so pečarji izprti. V Toplicah so se uredile difference, ki so obstajale med delavci in mojstri, mirnim potom.

Delavci s kamnom. Za delavce te stroke so zaprti Osek, Rixdorf (Češko), Olo-

mu (Moravsko), Mauthausen, Švertberg, Št Jur, Šarmingstein, Perg in okolica, Freistadt, (Zgornje Avstrijsko), Fürstenbrunn, (Solnograško). V stavki se nahajajo delavci s kamnom v sledečih mestih: Saubsdorf, Kuncendorf, Rotwasser, Sandhübel, Zuckmantel in Blaške (Šlezija). Šubertkrosse pri Weidenavi je zaprt.

Nekoliko resnice o pasivni resistenci.

Če ne bi Grki imeli tisoč skrbi s svojimi domačimi zadevami in turškimi sitnostmi, bi nam nedvomno morali poročati o silnih potresih, a če ne bi poznali razloga, bi jim ga povedali mi: Bogovi na starem Olimpu se smejo tako silno, ker so dobili avstrijske meščanske časopise in čitajo njih poročila o »pasivni resistenci« železniških uradnikov in nacionalističnih krumirskih »organizacij«. In kako bi se ne smejali, če se navdušujejo listi kakor »Slov. Narod« in »Slovenec« za boj proti kapitalizmu, za solidarnost uradnikov in »nižjih« uslužbencev; za tiste bojne oblike, ki so jih doslej rabili le devetindevetdesetkrat prokleti rdečkarji? Kdo bi se ne smejal, če pripovedujejo bajke in pravljice o pasivni resistenci tistim železničarjem, ki so sami na železnici in s svojimi očmi vidijo, kako da je?

Zanimivo bi bilo vedeti, koliko verujejo tem istorijam drugi čitatelji, a najbolj zanimivo bo, kadar se ne bo dal položaj na noben način več pačiti in se bo moralo priznati, da je bilo vse, kar se je te dni pisalo po narodnjakarskem časopisju, laž, laž in zopet laž.

Nacionalistična trobila so se močno urala. Mislila so, da bodo s čim infamnejšim pisarjenjem ustrašila železničarje in jih poglala gospodom uradnikom kakor čredo ovac v žrelo. A prav ob tej priliki se je najbolj sijajno izkazalo, kako izbornost funkcionira organizacija socialističnih železničarjev. Ves nemško- in slovensko-nacionalni ter krščansko-socialni Izrael je pokonci. Po nemških in slovenskih časopisih je hrušč in trušč; brzojavke uradnikov, ki imajo brzojav v ro-

Delavsko gibanje.

Krojaško mezno gibanje v Celju. Krojaški tvrdki Jos. Hočevar v Celju so delavci 10. t. m. predložili nov plačilni tarif ter zahtevali, da ga tvrdka do 12. t. m. sprejme, ker bi sicer kratkoma zapustili to delavnico. Odločni nastop delavcev je imel popoln uspeh. Tvrdka Hočevar je sprejela predloženi novi tarif z malimi premembami. To pomeni za delavce znatno zvišanje dosedanjih plač in deseturni delavni čas. Delavcem priporočamo, da se natančno drže nove pogodbe. Tako kakor pri tvrdki Hočevar bi se dal tudi pri drugih tvrdkah napraviti red, seveda le s pomočjo dobre organizacije. To v prevdarek ostalim krojaškim delavcem v Celju.

Za deželno konferenco krojačev na Štajerskem, ki se vrši 30. oktobra t. l. v Gradcu, je precej zanimanja. Kakor znano, se vabijo na to konferenco tudi zastopniki koroških in kranjskih krojačev. Podružnice naj volijo pravočasno svoje delegate.

Krojaški kandidat, ki naj zastopa III. vol. okr., t. j. Štajersko, Koroško, Kranjsko, Istro in Dalmacijo na splošnem strokovnem kongresu na Dunaju, je sodrug Mihael Kosel v Gradcu.

Velika krojaška tvrdka Kraft & Cie. v Gradcu je bila od organiziranih krojačev bojkotirana. Ta bojkot se je razglasil 31. avgusta t. l. in je bil za tvrdko tako ob-

čutljiv, da je opetovano prosila graškega astopnika organiziranih krojačev sodruga Kosela na pogajanja. Končno je tvrdka sprejela vse stavljenе pogoje ter se zavezala, da odslovi vse stavkokaze, ki so se od zadnje graške stavke vgnezdili pri tej tvrdki. S tem se je bojkot prenehal. Ta slučaj zopet dokazuje moč dobre in čvrste organizacije.

Krojaška stavka v Novem Yorku. Kakor smo že poročali, je dne 7. julija t. l. v Novem Yorku izbruhnila velikanska stavka krojaških delavcev in delavk. Sedaj se poroča, da se je ta stavka po devetih tednih končala s popolnim uspehom delavcev. Te stavke se je udeležilo 75.000 delavcev in delavk.

Lesni delavci. V Sarajevu (Bosna) so stopili mizarji na celi črti v stavko. Nihče izmed mizarjev naj ne potuje tja.

Mezno gibanje mizarjev pri tvrdki Kracer v Ptuj (Štajersko), o katerem smo že poročali, se je končalo na ta način, da je Zveza lesnih delavcev avstrijskih po tedenski stavki sklenila s to tvrdko za tam vpslene delavce precej ugodno delovno pogodbo.

V Podmoklih (Češko) se je dne 5. t. m. zaključila stavka mizarjev z uspehom za delavce.

V Liberec (Češko) se bje ljut boj med lesnimi delavci in posestniki mizarških delavnic. Stavka traja že več tednov, vendar se še ni nadejati skorajšnjega konca. Mojstri si prizadevajo na vse kriplje dobiti stavko-

mu (Moravsko), Mauthausen, Švertberg, Št Jur, Šarmingstein, Perg in okolica, Freistadt, (Zgornje Avstrijsko), Fürstenbrunn, (Solnograško). V stavki se nahajajo delavci s kamnom v sledečih mestih: Saubsdorf, Kuncendorf, Rotwasser, Sandhübel, Zuckmantel in Blaške (Šlezija). Šubertkrosse pri Weidenavi je zaprt.

Usnarji so stopili dne 5. t. m. v stavko v Rokycanah (Češko) in na Dunaju XXI. pri tvrdki Awart.

Tekstilni delavci stavkajo v Buranah pri Pragi pri tvrdki Glaser, v Pragi pri tvrdki M. Grab in Sinovi in Libavi. Pri tvrdki Zelisky v Rohlicah so delavci te stroke izprti.

Zanimiva obravnava se je v četrtek pričela na Dunaju na tožbo znanega krščansko-socialnega državnega poslanca in deželnega odbornika Bielohlaweka proti hišnemu posestniku Zitterju, ker je javno trdil, da si je dal Bielohlawek kot javen funkcionar od Hrabe očitati, da je »Schurke«, ne da bi radi tega Hrabo tožil. Tožil pa zaradi tega ni, ker je res, da je obogatel z nedopustnim izrabljanjem svojih javnih funkcij. Zitterjev zagovornik je ponudil obširen dokaz resnice. Dosedanja razprava je spravila zelo zanimive stvari o gospodarstvu krščanskih socialcev v občini in deželi na dan. Sploh ni to toliko Bielohlawekov proces, kakor proces krščansko socialne stranke.

kah, švigajo po progi gor in dol. O socialno demokratični agitaciji pa se ni opazilo skoraj nič. In vendar je bil ves pritisk demagogov zaman; kakor skala so stali organizirani železničarji in se niso dali omajati. V nasprotnem taboru pa je bila zmeda popolna. Precej velik del uradnikov se sploh ni dal zvbati v to resistenco, ki sploh ni bila nikakršna resistenca. Voditelji onega »gibanja« sami niso vedeli, kaj so hoteli, pet in pol krščanskih socialcev pa se je pridružilo »pasivni« natančno tisti trenotek, ko je bila izglubljena.

Opisali smo deloma že zadnjič, kako se je razvilo to gibanje. Zato bo danes zado-stovalo le še nekaj opazk.

Železniški uradniki so imeli nekaj skupno organizacijo v svojem društvu, ki je po dolgem tavanju pred petimi leti vendar spoznalo, da ne doseže ničesar brez zveze s splošno organizacijo železničarjev. V letih 1905. in 1907. je bilo kakor društva strojevodij, sprevodnikov in železniških mojstrov koalirano z organizacijo. Ta zveza je bila uradnikom le na korist. Toda že takrat so razni spletkarji med njimi ruvali in uprizarjali nečedne manevre, ki so železniškim upravam pokazale, da stoji sloga uradnikov z ostalimi uslužbenci na slabih nogah. Posledica tega spoznanja je bila, da so res razne obljube ostale na papirju. Intrigantom se je končno posrečilo razbiti društvo uradnikov. Nacionalizem je med njimi zatrl vsak čut razredne solidarnosti. Ko se je društvo uradnikov razpadlo na posamezne kose, je bilo tudi sodelovanje z organizacijo nemogoče.

Vzajemnost z organizacijo so razbili narodnjakarski uradniki sami. Zato je brezprimerna hinavščina, če zdaj ta žalostna inteligenca socialnim demokratom očita, da niso solidarni z njo. Ravno tako so solidarnost razbili junaki N. D. O., ki so si zdaj nadali pompozno, a prazno ime »Jugoslovanskih železničarjev«.

Ko so se letos predložile južni železnici zahteve, niso bili desorganizirani uradniki že davno v nobeni zvezi z organizacijo. Vendar pa so hoteli s hinavskimi intrigami potegniti vajeti vsega gibanja v svojo pest, dasi vseh separatistov na južni železnici, naj se že imenujejo kakorkoli, ni niti tisoč. Njihov cilj je bil enostavno nesramen; in samo njihovemu nesramnemu cilju je imela služiti smešna »pasivna resistenca«.

Generalno ravnateljstvo južne železnice se bilo organizaciji naznanilo, da ji objavi svoj odgovor na zahteve najkasneje dne 15. septembra popoldne. In to je bila organizacija vzela na znanje. Socialni demokratje niso bili nikdar banditi, ki naskakujejo iz zasede in stavljajo žrtvi nož na prsi. Bilo je naravno in upravičeno, da se dovoli generalnemu ravnateljstvu tak termin, da more preiskati pritožbe in formulirati odgovor. Do 15. septembra popoldne se je torej na vsak način moralo počakati. Če takrat ne bi bilo odgovora ali pa če bi bil nezadosten, so šele mogli slediti daljni koraki.

Tega se je organizacija lojalno držala. A poštenje socialno demokratične organizacije so inteligenti hoteli izrabiti, da bi bili speljali vodo na svoj mlin. Z nepošteno porabo imena »koalicija« so hoteli preslepiti železničarje in so izdali tisto hinavsko okrožnico, katero smo že zadnjič omenili. Razglasili so pasivno resistenco, p r e d e n j e p o t e k e l t e r m i n , k i j e b i l d o l o č e n u ž n i ž e l e z n i c i z a o d g o v o r .

Jasno je torej, da jim je šlo le za to, postaviti se na čelo kakršnemukoli gibanju brez ozira, če je gibanje upravičeno ali ne, če more biti uspešno ali ne, če je sploh pošteno ali ne. Razume se, da ni mogla organizacija na tej poti slediti intrigantom. Nazadnje bi vsak posamezni pajac lahko »sklenil« stavko pa se potem drl, če ne bi bili vsi drugi na njegovo povelje solidarni z njim.

Organizacija je šla svojo pot. Dne 15. septembra so bili njeni odposlanci, sodruga Tomschik in Weigl od centrale, sodruga Kopač za tržaško tajništvo, zastopniki koaliranih društev in člani personalne komisije pri generalnem ravnateljstvu in koncesije, ki so se jim tam naznanile, so bile take, da bi bilo hudodelstvo, če bi bila organizacija svojim članom na to nasvetovala odpor, tembolj ker je bila izpolnitev koncesij odvisna od tega, da se služba normalno opravlja.

Organizacija pa čisto dobro ve, česa je dolžna železničarjem. Definitivno imajo o svojih zahtevah in koncesijah odločati železničarji sami in zato je organizacija takoj sklicala konferenco zaupnikov na dan 21. septembra v Maribor.

To je edino pravilno postopanje in s te poti ne bodo intriganti potisnili zavednih železničarjev, če se vsi skupaj postavijo na glavo.

Politični odsevi.

* Petdeset demonstrativnih shodov radi draginje so v nedeljo priredili socialni

demokratje na Gališkem. Obenem so demonstrirali za splošno volilno pravico za deželni zbor. V Lvovu se je udeležilo shoda 15.000 ljudi. Govorila sta poslanca dr. Diamand in Vitijk. Po končanem shodu je bil velik demonstrativen obhod po mestu.

* V Gradcu so socialni demokratje v nedeljo priredili velikansko demonstracijo radi draginje. V soboto večer so že priredili delavski kolezarji veliko bakljado po mestu, ki je zbudila povsod veliko pozornost in obenem mogočno dvignila agitacijo za nedeljski shod. Ta je bil ob 10. dopoldne na Francovem trgu, ki je bil ves poln ljudstva. Število udeležencev cenijo na 15.000 oseb. Shod je otvoril poslanec sodr. Pongratz, poročal pa je sodr. dr. Schacherl. Sprejela se je ostra resolucija, ministrskemu predsedniku baronu Bienertu se je poslal telegram, ki izraža energičen protest proti dosedanjemu oduševanju gospodarski politiki. Po zborovanju je množica z nešteti rdečimi zastavami, napisnimi tablami itd. odkorakala na glavni trg, kjer sta še enkrat govorila poslanca Pongratz in dr. Schacherl. Potem so sodrugi iz posameznih okrajev v velikih gručah odkorakali domov.

* V Pragi je bil v nedeljo na Žofinskem otoku posebne vrste shod. Zbralo se je okrog 2000 mesarjev in prekajevalcev s Češkega, Moravskega in Šlezkega. Zborovali so o draginji in so prišli prav do enakih zaključkov kakor socialni demokratje. Nam se zdi to prav naravno in logično. Ampak kako bodo naši ljubi domači nasprotniki zopet dokazovali, da so socialni demokratje sovražniki in uničevalci obrtnikov?

* Vlado izjave o argentinskem mesu so tako vsiljive, da morajo postati sumljive. Kako malo resnega je vlada doslej storila za uvoz argentinskega mesa, je danes razloženo na uvodnem mestu. Ali gostobesednost o argentinskem mesu ima tudi čedni namen, vzeti prebivalstvu spomin na tisto, kar je bliže kakor Argentina. O Srbiji ne črhnjejo vladna in vladi služuča peresa ne besedice a vendar je zahteva, da se dovoli iz Srbije uvoz večje množine mesa, ravno tako važna kakor zahteva o argentinskem mesu. Prvo zasedanje državnega zbora ima po sprejetju proračunskega provizorija potrditi avstro-srbsko trgovinsko pogodbo. To je prilika, kjer se mora odločno nastopiti proti agrarizmu. Za nas je to posebno važno, ker so naši klerikalci najzagrizenejši sovražniki srbskega mesa. Oni so bili krivi, da se je pogodba s Srbijo tako dolgo zavlčila in od njih je pričakovati, da bodo zopet nastopili proti najnujnejši potrebi ljudstva. Tem važnejše bi bilo, da bi tudi naše ljudstvo izpregovorilo.

* Tudi na Češkem so bile v nedeljo v mnogih mestih velike demonstracije zoper draginjo. Dočim so bile oblasti večinoma povsod pametne, je mislil karlovarski okrajni glavar, da je posebno modro itak razdraženo delavstvo še bolj provocirati. Po ulicah je vse mrgolelo žandarjev (ali je bil mož morda v šoli našega Schwarza?) ne da bi jim bil dodeljen odgovorni politični uradnik. Vsa sreča je, da so bili žandarji pametnejši od svojih bogov, pa so odšli, ko so jim zaupniki razjasnili položaj. Demonstracija se je potem mirno izvršila.

* Zbor nemške socialne demokracije se je v soboto večer sešel v Magdeburgu. Udeležba je še večja nego druga leta. Navzočih je 400 delegatov. Iz Avstrije sta prišla za nemško stranko sodruga Schrammel in Bretschneider, za Češko pa sodrugi dr. Šmeral. Angleško socialno demokracijo zastopa Keir Hardie, amerikansko pa Vahlteich. Radi badenskega konflikta predlaga strankino vodstvo zboru sledečo resolucijo:

Strankin zbor vidi v dovolitvi proračuna po večini socialističnih poslancev v badenskem deželnem zboru vedoma povzročeno grobo preziranje ponovnih za parlamentarno delovanje veljavnih sklepov strankinega zbora in težek pregrešek zoper enotnost stranke, ki se more le tedaj ohraniti, če se vsi člani stanke podvržejo sklepom strankinih zborov. Preziranje zborovih sklepov je eden najtežjih pregreškov, ki ga morejo storiti člani stranke zoper stranko. Strankin zbor izreka vsled tega socialno demokratičnim poslancom, ki so v badenskem deželnem zboru dovolili proračun, najostrejšo grajo in izjavlja nadalje, da je udeležba pri dvorskih ceremonijah in monarhičnih manifestacijah nezdrživa s socialističnimi načeli. Članom stranke nalaga, da se vzdržujejo udeležbe pri takih manifestacijah.

O zboru, ki daje zanimivo sliko o velikanskem razvoju nemške socialne demokracije, bomo poročali, kolikor nam bo prostor dopuščal.

* Sestanek grške narodne skupščine dela kralju in vladi velike skrbi. Med dvema strujama se je takoj prvi dan pojavilo veliko in bistveno nasprotje. Poslanci na eni strani hočejo, naj se narodna skupščina bavi le z revizijo obstoječe ustave, na drugi strani pa zahtevajo, da se narodna skupščina ustanovi kot »konstituenta«, ki ima pravico, postaviti državo na popolnoma nove temelje. Očitno je, da prevladuje med temi poslanci republičanska struja in zato je precej umevno, da ne mara kralj ničesar storiti o konstituenti. Nasprotje med obema strujama je tako veliko, da je bil, ko so imei pos-

lanci polagati prisvgo, pravi pretep med nasprotnimi tabori. Zdi se, da je radikalna struja v večini.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— Javen železničarski shod bo nočoj, v sredo, dne 21. septembra 1910 točno ob 7. zvečer v areni »Narodnega doma«. Dnevni red: Vzroki in uspehi zadnjega pasivnega odpora na južni železnici. — Važnosti tega shoda nam ni treba posebej razlagati. Ker je shod javen, imajo pristop seveda tudi drugi delavci, katerim toplo priporočamo, da se ga udeleže in da zvedo resnico.

— O ljubljanskem mestnem statutu ima »Slovenec« sledečo značilno notico: »Vlada je doposlala danes (v ponedeljek) deželnemu odboru v zadnjem deželnozbornem zasedanju sklenjene izpremembe občinskega reda in celotni novi volilni red z željo, da se napravi nekaj nebitvenih sprememb. Po znani že odobreni lex Lampe je deželni odbor upravičen te spremembe sam urediti, vendar bo morda o eni ali dveh točkah sklepal deželni zbor. Na vsak način je pričakovati, da bo sklenjeni zakon v najkrajšem času dobil najvišje potrjenje. Izpremeniti bo treba pri mestnem statutu samo točko, pri kateri se finančni minister upira določbi, po kateri bi smela mestna občina diferencirati doklade.«

— Vsa ta stvar je iz raznih razlogov zelo sumljiva. Ob tesnih zvezah, ki jih ima klerikalno glasilo z deželnim odborom, je umevno, da je »Slovenec« o teh rečeh natančno poučen, zato je čudno, da noče povedati, kakšne izpremembe zahteva vlada v volilnem redu. Ker se prebivalstvo pač živahno zanima za to, bi »Slovenec« gotovo povedal, kaj da je, če bi bile zahtevane izpremembe res tako neznatne. Zelo zanimivo je tudi naglašanje, da bo zakon v najkrajšem času dobil cesarsko potrjenje. Zakaj se naenkrat tako mudi? Ali je res kompozicija taka, da se bo volil občinski svet že po novem volilnem redu? Kako se bo v tem slučaju opravičilo nepostavno raztezanje komisariata? Kako dolgo bo v tem slučaju suspendirana občinska avtonomija? In kako se bo v tem slučaju utajila zveza klerikalne stranke z vlado?

— Žugati so začeli gospodje nepasivni resistenti organiziranim železničarjem, ker se niso dali terorizirati, kakor bi radi napuhneni intriganti. V »Slov. Narodu« gobezdajo, da so celi regimenti železničarjev le zato sploh v službi, ker — so jim gospodje uradniki prizanašali! Sami milosti te gospode imajo torej zahvaliti, da imajo še kruha. Ampak ko bo resistenca končana, bodo že pokazali, kdo je gospod! . . . Nič ne bomo vpraševali, če je to terorizem ali ne. Mislimo pa, da si bodo tudi železničarji zapomnili te nesramnosti in vedeli, kako jih imajo vpoštevati. Ravno sedanja »resistenca« najdolje pokazuje, od koga je delo in uspeh na železnici v prvi vrsti odvisen in še nikoli ni bilo širokoustenje uradnikov tako neumestno kakor sedaj. Vsakdo vidi, da je služba vsakega premikača bolj važna kakor ošabnost marsikaterega teh gospodov. In ravno v tem trenutku nimajo gospodje nobene druge potrebe kakor nesramno žaliti železničarje. Nazadnje je tudi prav. Gospodje hočejo nasprotje, pa naj ga imajo. Kd bo zadnji cvilil, se bo že pokazalo.

— »Slovenec« in »Slov. Narod« složna brata — kdo bi to verjel? Pa je vendar živa resnica že skoraj teden dni. Liberalni in klerikalni organ, sicer najstrastnejša sovražnika, sta složna in edina, ko gre zoper socialne demokrate; drug za drugim ne zaostaja v obrekovanju niti za dlako. Vsaka laž, ki jo ima »Narod« o takozvani pasivni resistenci, jo ima tudi »Slovenec«. Ne čudimo se, da pozabljajo gospodje tako hitro na vsa svoja načelna nasprotja; zakaj njih sovražstvo do socialne demokracije je bilo vedno močnejše od njih ljubezni do lastnih idealov. In obrekovati socialne demokrate je obojini največja slast. Zanimivo pa je, da so nekatere notice o tej pasivni resistenci, ki ni nikakršna pasivna resistenca, dobesedno enake v liberalnih kakor v klerikalnih listih. Vir je torej enak in tako nastaja vprašanje: V katerem taboru pravzaprav stoji značajni gospodje uradniki? Navadno so se zlasti v Ljubljani mogočno širokoustili, kakšni svobodomiselnici da so in pri volitvah ni bilo strastnejših agitatorjev za liberalno stranko od njih. Sedanja nepasivna resistenca torej vendar nekoliko koristi, ker razkriva, da pri tej gospodi sploh ni govora o kakšnem načelu. Oni znajo biti liberalni, oni znajo biti klerikalni; radikalno jugoslovanski so, pa se vendar radikalno družijo z Wastianom in z nemškimi radikali sploh. Skratka: Vse je pri njih fraza, le konfuznost je stalna in pa slepo sovraštvo do socialnih demokratov. Da se je to nepobitno izkazalo, je za vsak način koristno.

— O »kriminalni vožnji« strojevodij je v ponedeljek čeval jutranji »Slov. Narod«, ki ima nesrečno navado, da vedno govori, kar je najmanj potrebno in najbolj neumno. Provocirati še nikdar ni bilo pametno, če se stoji na slabši poziciji in tako je tudi s provokacijo najslabše poslužil tistim, katerim je menda hotel pomagati. Pravljica o protipredpisni vožnji strojevodij je tako puhla kakor skoraj vse, kar so »Narod« in njegovi bratci pisarili o pasivni resistenci. V uradništvu liberalnega glasila najbrže ne vedo, da je strojevodjem podeljena možnost med maksimalno in minimalno vožnjo in če se tudi hitro vozili, vendar niso nikdar skrajšali tistega časa, ki jim je dovoljen. Seveda znaša diferenca pri dolgih vožnjah že precej; sicer je pa tudi njihova dolžnost, kolikor mogoče izravnati zamude s hitrejšo vožnjo. Kajti tudi oni so odgovorni za zamude. Če pa tega ne vedo v uradništvu liberalnega moniterja, bi moralo biti znano vsaj tistim, ki so ga inspirirali. Oni pa morajo tudi vedeti, da bi bila kriminaliteta povsem na drugi strani. Kar so na pr. gospodje uganjali na ljubljanskem kolodvoru, ni bila nikakršna pasivna resistenca, ampak vse kaj drugega. Pasivna resistenca se tolmači tako, da se opravlja služba natančno tako kakor zahtevajo predpisi. Tukaj se pa ni delalo po predpisih, ampak zelo drugače. Gospodje menda ne zahtevajo, da jim to natančneje povemo. Znane so nam bile njihove praktike že od prvega začetka, a zdlo se nam ni umestno, da bi bili govorili o tem. Toda če gospodje mislijo, da smejo obrekovati uslužbence, katere potrebujejo itak le takrat, kadar bi radi, da bi jim hodili po kostanj v žerjavico, naj vedo, da ne bodo s to metodo dosegli cilja.

— Razprava proti Ribnikarju na tožbo dr. Tavčarja in dr. Trillerja se bo nadaljevala v soboto dne 24. t. m. pred ljubljanskim okrajnim sodiščem in utegne postati zanimiva, ker so za priče vabljene med drugimi tudi poslanec Hribar, dvorni svetnik poslanec Ploj in deželni predsednik baron Schwarz. V »Slovenskem Narodu« in »Jutru« se pa že nasprotniki pokajo, da je kaj in druga stranka slika drugo že kot obsojeno. Nam pa se zdi, da bo vendar bolje počakati na obravnavo; tam se morda vendar bolje izkaže resnica kakor v časopisih, ki se lažejo na obeh straneh in si vzajemno podtikajo grdobe, da se kar kadi. Po tem, kar se je doslej pokazalo, se sme verjeti, da je v stvari mnogo neodkritosrčnega. Kje tiči glavna hinavščina, se morda pokaže na razpravi.

— Krakovski in trnovski sodrugi so vabljene, da se polnoštevilno udeležijo shoda, ki bo v soboto, 24. t. m. ob 8. zvečer v Fröhlichovi gostilni, Trnovski pristan št. 4. Treba je, da se pogovorimo o zadnjih dogodkih v Ljubljani, o naraščajoči draginji in o korakih, ki so potrebni zoper to moro. Zato se pričakuje, da se vsi sodrugi omenjenega okraja zanesljivo udeležijo tega nedvomno važnega shoda.

— Buržoazni sinčki so bili te dni zelo vznemirjeni, ker je neki dunajski list poročal, da hoče vojna uprava odpraviti privilegij enoletnih prostovoljcev, češ da je že preveč rezervnih častnikov. Nič ne dvomimo, da jih je res preveč. Toda mladim gospodom, ki so si znali previdno izbrati starše, vendar ne gre za to, če je preveč ali premalo takih vojskovodij, ampak le za to, da jim ni treba tri leta nositi puške in da se lahko enkrat ali dvakrat na leto postavljajo s svetlo sabljico. In ko so tisti, ki imajo še le priti na vrsto, slišali, da so celo vojno upravo okužile demokratične ideje, je bil štiriindvajset ur strah in trepet med bodočimi Napoleoni. Hvala bogu, da to ni trajalo dolgo. Kmalu je drug list, ki je seveda »izvrstno informiran«, prinesel tolažbo, da se jim pri vojnem ministrstvu niti ne sanja o takih pregrešnih reformah. Kdor pozna nazore vladajočih vojaških krogov, bo rad verjel, da ne preti za sedaj buržoaznim mladeničem, ki imajo »dobre« starše, nobena nevarnost. Za sedaj. A gotovo je le, da bo prišel dan, ko se bo moral napraviti konec temu privilegiju. Zakaj prvič je čisto krivično, da mora ravno tisti nositi tri leta puško, ki ga doma ali pri delu najtežje pogrešajo, samo eno leto pa tisti, ki mu je vojaška služba itak prijetnejša in ki ima od nje vsaj nekoliko blišča. Drugič je pa vendar čudno to: Pravijo, da se mora navaden vojak na vsak način vaditi tri leta, da se nauči vsaj nekoliko »gevergrifov« in paradni marš, da pa se buržoazni sinčki v enem letu lahko izurijo celo za poveljnike. In toliko demokratičen je vendar naš čas, da se bo ljudstvo naveličalo prenašati take fevdalne predpravice.

— Iz kovinarskih krogov nam pišejo: Že večkrat se je omenilo, da so v naši stroki posebno žalostne razmere. Ne vemo pa, kako dolgo se bo še morala gosti ta pesem. Vse stroke v Ljubljani se organizirajo, povsod se popravljajo razmere, pri nas pa je slabše od dne do dne. Med tem ko se življenske potrebščine neprenehoma draže, se zaslužek venomer znižuje. Žalost pa nas obhaja, ko

moramo spoznavati, da so delavci večinoma sami krivi tega klavernega položaja. Menda ni v nobeni stroki tako malo kolegalnosti, tako malo solidarnosti kakor med nami. Posledice pa so take, da človeka srce boli. Najslabotnejši ne znajo iskati drugod tolažbe kakor v pijači in strašno je, da se med nami množijo konsumenti žganja. Tako se ubija vsaka volja in odporna moč. Namesto da bi se delavci združili in v solidarnosti iskali zboljšanja, se pogrezajo bolj in bolj v suženstvo, iz katerega izhajajo vse slabe lastnosti: Nekolegalnost, zavist, denunciranje, lizunstvo. Človek bi mislil, da ne bo bolje, dokler ne pride mladina mesto sedanjih delavcev. Toda tudi ta tolažba gine človeku. Vajenci, katerih je v naši stroki več kakor pomočnikov, gledajo to netečno življenje in — ga posnemajo. Prišlo je že tako daleč, da se vrše v naši stroki naravnost lumparije. V Trstu so livarji v stavki. Stvar je znana, nihče se ne more izgovarjati, da ne ve. In vendar se je zgodilo, da je neka ljubljanska tovarna prevzela tržaško delo, ondodni livarji so pa res tako nekolegalni, da ga opravljajo, čeprav vedo, da je to krumirsko delo in da tako pomagajo podjetnikom zoper svoje lastne tovariše. Človeka je v teh razmerah že sram, da je kovinar. Če bo kdo izmed nas prisiljen oditi po svetu za kruhom — in vsakega to lahko zadene — pa bo moral povedati, da prihaja iz Ljubljane, ga bo morala rdečica obiliti. A če so take nizke duše med nami, je tem nujnejša dolžnost vseh poštenih tovarišev, da se združijo. Le tedaj bomo napravili konec tem sramotnim razmeram pa ne le zboljšali svoj položaj, ampak tudi rešili svojo čast.

— **Vinsko trgatav** priredi krajna skupina krojačev v Ljubljani v nedeljo, dne 2. vinotoka v prostorih restavracije »Pri Perlesu«, Prešernova ulica. Vstopnina za osebo 30 vin. Začetek točno ob 8. zvečer. Ker je čisti dobiček namenjen za podporo članov, se preplačila hvaležno sprejemajo. Za zabavo je dobro preskrbljeno. Na obilno udeležbo vabi odbor.

— **Zabaven večer** priredi pevski zbor »Vzajemnosti« v soboto dne 1. oktobra v vseh prostorih gostilne »Internacional« na Resljevi cesti. Spored obsega pevske točke, godbo, tombolo, ples in raznovrstne druge zabave. Vsi organizirani sodrugi in prijatelji delavstva so vabljeni, da se udeležijo tega zabavnega večera. Poskrbljeno bo, da se bodo udeleženci neprislusno ugodno zabavali, pa je zato upati, da bo udeležba obilna, zlasti ker je vstopnina samo 20 vin. Posebna vabila se ne bodo izdajala. Čisti dobiček je namenjen potrebam pevskega zbora, ki so razmeroma velike.

— **Vaje pevskega zbora »Vzajemnosti«** se vrše redno vsak torek in četrtek ob 8. zvečer v društvenih prostorih. Vsi člani se vabijo, da se redno udeležujejo vseh vaj, ker je le na ta način mogoče, da se zbor primerno razvija. Redna udeležba vseh pevcev je tem potrebnejša, ker so došle nekatere nove kompozicije, ki se morejo le tedaj temeljito naštudirati, če so pevci točni. Ob sedanjih jesenskih večerih upa zbor tem bolj gotovo, da bodo člani zanesljivo vršili svojo dolžnost.

— **Sodrugi, ki imajo veselje do petja**, zlasti taki, ki so že peli pri kakšnem pevskem društvu, se vabijo, da pristopijo pevskega društvu »Vzajemnosti« in se v ta namen zglase na pevskih vajah, ki so vsak torek in četrtek ob 8. zvečer v društvenih prostorih, Selenburgova ulica 6.

— **Meščanski klub v Idriji** naznanja, da upelje početkom meseca kimovca nar. čitalnica v Idriji večerna predavanja, pri katerih bodo naslednji gospodje sodelovali: A. K r i s t a n: O pravih bilancah pri sklepanju računov. A. I p a v e c: Kako smo »Nar. dom« zidali? F. T a v z e s: Kakšna morajo biti delavska stanovanja? (Razpoloženi bodo načrti uzorne stavbe št. 145 v Rožni ulici). J. N o v a k: Pravilno knjigovodstvo mestnih hranilnic. A. P e g a n: Avtonomija mestnih občin in varstvo zgodovinskih spomenikov. M. M o r a v e c: O cestnih stavbah in računih. Val. L a p a j n e: Ali naj se javna dela razpišejo ali v lastni režiji delajo? J. S t r a v s: Delokrog c. kr. in deželni uradov. E. G a n g l: Plagiatstvo, rak-rana naših pisateljev. Dr. L o n č a r: Ali sme biti uradnik član jugos. socialne demokracije? Pl. P r e m e r s t e i n: O pridnem in vestnem rudarju. Predavanja so vsako soboto ob 8. uri. Vstop prost tudi dijakom.

Goriško.

— **Goriška deželna konferenca** bo v nedeljo dne 25. septembra s sledečim dnevnim redom:

1. konstituiranje konference;
- a) volitev predsedništva;
- b) volitev odseka za pregledovanje mandatorov;
- c) volitev odseka za pregledovanje predlogov;
- d) volitev volilnega odbora.

2. poročilo o političnem položaju;
 3. organizacija, agitacija in taktika.
 4. socialno demokratska stranka na Goriškem in kmečko vprašanje;
 5. strankin tisk in kolportaja;
 6. volitev političnega odbora;
 7. raznoterosti.
- Začetek ob 9. dopoldne v dvorani »Treh kron«.

Na deželni konferenci imajo pravico biti biti zastopane vse kraje organizacije do 50 članov s dvema delegatoma, za vsakih nadaljnih 20 članov gre organizacijam še po en delegat. Vsaka delavska stroka in sodrugi organizirani v izobraževalnih društvih imajo pravico poslati 2 delegata.

Vsi delegatje so naprošeni, da pridejo pravočasno, da se more zborovanje točno pričeti. Organizacije, ki še niso naznanile delegatov, naj to nemudoma store. Sodrugi, ki plačujejo strankin davek, se konference lahko udeležijo kot gosti.

— **Podgora.** Pretekli teden so se vrsile v Podgori občinske volitve. Izvoljeni so kandidati združenih strank, t. j. tisti možje, katerim se zdi, da bi brez njih ne mogla obstati naša občina. Soc. dem. kandidatje so dobili od 85 do 90 glasov. Če upoštevamo razmere v Podgori in nazadnjaški volilni red, je to na vsak način častno število. Klerikalci so dobili 47 glasov. Nekateri klerikalci so bili nasprotni združitvi in par dni pred volitvami so sklenili, nastopiti samostojno. Izid volitev bi bil res drugačen, da bi klerikalci drugače delali. Tako pa so imeli 47 glasov, katere so oddali podgorski volilci, med tem ko so volilci iz ostalih treh vasi volili vsi za mešano listo. V drugem in prvem razredu ni bilo »konkurence«. V prvem razredu je volilo 10 volilcev in voljenih je bilo 12 mož (8 starešin in 4 namestniki). Res lepa zmaga! Kdor ne pozna razmer, gotovo poreče, da je v naši občini veliko število naprednjakov. V resnici pa je drugače. Zadnja »Soča« poje glorio volilcem in pravi, da bo novo starešinstvo delalo in skrbelo za procvit Podgore ter jo varovalo pred grabeljivimi tujimi rokami. Da bi gospodje okoli »Soče« vedeli, kakšni naprednjaki so izvoljeni možje in ž njimi tudi njih volilci, bi gotovo drugače govorila ali pa bi molčala. Da zvedo tudi izven Podgore o tem naprednjaštvu, že poskrbimo. Zato bomo poročali v prihodnje o volitvah natančneje ter pokažemo podgorsko naprednjaštvo in tudi kako so se volitve vršile. Za danes povemo še to, da je izvoljen po volji naših narodnjakov tudi znani Mrmolja (Saalmester) v papirnici, eden najhujših sovražnikov delavstva. Izvoljen je kot zastopnik tvrdke Leykam Josefthal. Delavci, zavriškajte od veselja, ker bo tudi on delal za procvit Podgore in Podgorci ste tudi vi. Ni zadosti, da ga imamo na delu, zdaj bo še v občini. Res lepo naprednjaštvo! Več torej prihodnjic.

— **Kako je lep vojaški stan!** Že dostikrat je imel »Rdeči Prapor« priliko baviti se z razmerami, ki vladajo v naših vojašnicah in zlasti mnogo je bilo povedati nelepega o ravnanju z rezervisti. Gotovo je, da tiče glavni vzrok v sistemu militarizma, ki se zdi našim vladodržcem edino zveličavni. Častniki in dalje služeči podčastniki se že vzgajajo tako, kakor da bi bil vojak po poklicu nekako višje, civilist pa nižje, manje vredno bitje. Rezervista pa tudi smatrajo le za civilista, ki bi si moral obiliti vse prste, če sme nekoliko tednov nositi puško in pokrpano monturo. Pri nekaterih četah pa se pridružujejo tej neopravičeni ošabnosti še druge razvade, ki dokazujejo, da drago plačevani militarizem tudi tistim svrham ne odgovarja, katerim je namenjen. Naravnost škandalozne razmere so bile zadnji mesec pri orožnih vajah. Posebno težke pritožbe se slišijo od tistih, ki so morali napraviti vaje pri domobrancih. Vojsake so gonili po deset, dvanajst ur v popolni »Marschadjustirung« brez počitka in brez jedi. Kadar se je zgodilo, da bi bili imeli kaj jesti, pa zopet niso mogli, ker je bila hrana včasih smrdljiva in kratkomalo neužitna. Enkrat so kuhali menažo v takih kotlih, da so morali vsi z a v r e č i in vojsaki so ostali potem š e 1 2 u r b r e z h r a n e. Ko so imeli biti rezervisti odpuščeni domov, jim je pa stotnik Dolenc napravil pridigo in jim ostro zažugal, da ne smejo nikomur povedati, k a k o s e j i m j e g o d i l o n a v a j a h, zlasti pa nobenemu časnikarju ne. Verjamemo, da bi bilo gospodom všeč, če bi se dala ljudem zapahnuti usta. Ampak stvar je ta, da naj gospodje rajši napravijo red, pa se jim ne bo treba bati javnosti. Ravno to zabičevanje, da naj ljudje molče, molče, molče, je najboljši dokaz, da res marsikaj smrdi. In dokler se to ne popravi, si javnost, vsaj neodvisna javnost ne bo dala zamašiti ust.

Trst.

— **Društvo »Ljudski oder«** v Trstu je izdalo na vse organizirane delavce sledečo okrožnico: Delavstvo in stenografija. Znanje stenografije je bila prej skoraj izključna last inteligence, ker kdor se je je

hotel naučiti, je moral imeti na razpolago dosti časa in tudi znanja. Kakor pa vsaka stvar napreduje in se razvija, tako je tudi stenografija, ki se je v zadnjih letih tako izpopolnila in enostavna postala, da se je je mogoče naučiti v primeroma kratkem času. Vsled tega se je v zadnjih letih tudi delavstvo začelo zanimati za stenografijo in se resno z njo pečati. To nam kaže dejstvo, da že obstoji več delavskih stenografskih društev in zvez in da je bilo mogoče v enem samem mestu (Hamburg) v enem letu čez 5000 delavcev naučiti stenografije. Na Dunaju obstojajo tri organizacije delavskih stenografov in ena teh izdaje celo svoje glasilo »Der Arbeiterstenograph«. Ta organizacija šteje samo na Dunaju 10 krajevskih skupin s 396 člani in je v pretečenem poslovnem letu poučevala v stenografiji 701 delavca. Ker je delavstvo sploh ukaželjno in stremi po vedno višji izobrazbi, se je poprijelo tudi stenografije, ki je kot pripomoček k nadaljni izobrazbi jako koristna. Delavec, ki posluša kako poučno ali zanimivo predavanje, ali pa čita knjige in druge spise, bo z mnogo večjim pridom odšel od predavanja ali odložil knjigo, če se je pri svojih beležkah posluževal stenografije, nego oni, ki se tega sredstva ne more posluževati. Za beležke v navadni pisavi ni vselej časa in volje in razven tega so takšne beležke dostikrat nejasne, ker manjka prava zveza. S stenografijo pa si ne prihrani čas in olajša delo le čitatelj ali poslušalec predavanj, temveč vsak, kdor ima kolikor toliko izvrševati pismene opravke. Prihranjeni čas pa se zopet lahko porabi za počitek, nadaljno izobrazbo itd. A to še ni vse. Tudi duševni delavec ne more več izhajati brez stenografije, ker povsod koder si išče kruha, ga vprašajo, če je več stenografije. Znani pa so tudi slučajji, da so se celo manualni delavci povzpeli s pomočjo stenografije do boljšega koščka kruha. In ker se je delavstvo drugih narodov s tako vnemo poprijelo uka stenografije, tudi mi Slovenci ne smemo zaostajati. Dosedaj je stenografija med Slovenci še malo znana in častna naloga delavstva je, da zanese to vedo v širše kroge. Marsikdo je mnenja, da se je jako težavno priučiti stenografije. A vendar ni tako. Res je treba marljivosti, toda uspeh bogato poplača ves trud. Po Stolze-Schreyevem enostavnem zedinjenem sestavu se je mogoče priučiti stenografije v 10—18 večerih toliko, da se piše in čita brez pogreška. Vabimo Vas torej, da se tudi vi udeležite stenografskega učnega tečaja, ki se prične prve dni meseca oktobra in da se v to svrhu javite ustmeno ali pa pismeno pri »Ljudskem odru« v Trstu.

— **Novoizvoljeni odbor »Ljudskega odra«** se je konstituiral tako: Petecan, predsednik; Ivan Gruden, podpredsednik; Golouh, tajnik; Vaupotič, blagajničar; Drago Vrabc, knjižničar; Vinko Vrabc, Bratina, Rože, Kampuš, odborniki. Tako sestavljeni odbor ima v petek, dne 23. t. m. svojo redno sejo. Naj pridejo vsi.

— **Stavka livarjev** se še vedno nadaljuje in se bo nadaljevala dokler bodo hoteli delodajalci. Tako je.

Čim prej bodo delodajalci ugodili upravičenim zahtevam stavkajočih, tem prej se bo stavka končala. To je tako kakor da bi bilo pribito. Preden so livarji stopili v stavko, so imeli delodajalci dovolj časa premišljevat o svojem stališču in o dejstvu, da so livarji zahtevali poboljške samo zaradi tega, ker z dosedanjimi plačami niso mogli več naprej. Pa delavci vedo, da so zahteve upravičene in vedo, da ni težavno ugoditi tem zahtevam. Saj je vsem splošno znano, da imajo pri livarskem delu delodajalci veliko dobička. V eni sami tovarni je imela družba delodajalcev od 8 livarjev 1400 kron dobička na teden. Ampak če so si delodajalci vtepli v glavo, da ne smejo ugoditi zahtevam livarjev, so si poslednji rekli, da se v Trstu ne bo vlivalo, dokler se njihovim zahtevam ne ugodijo. Zmagal bo, kdor je močnejši. In mi lahko z veseljem konstatiramo, da so livarji v svoji organizaciji zelo močni, ker so vsi organizirani ter da bodo brezdvomno zmagali. V dobi te stavke so pa prišle take stvari na dan, ki tako zelo smrdijo po kamori in korupciji, ki vlada v poštenu družbi buržoazije, da si mora človek zamašiti nos, da ne pade v omedlevo, kadar sliši enake skoro neverjetne pa resnične stvari.

O tem bomo že po potrebi govorili. Za danes bodi dovolj, da še enkrat naznamimo vsem poštenim delavcem, da je za livarje Trst zaprt in da delodajalci niso dobili krumirjev, če prav so šli brskati tudi po Hrvaškem.

— **Dva javna shoda zoper podraženje živil** sklicuje politični odbor jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu. Prvi se vrši v soboto dne 24. t. m. ob 8. zvečer na Greti v gostilni »Ai Soci« vogal ul. Cistemone, drugi pa v nedeljo dne 25. t. m. ob 5. popoldne v gostilni »International« v ul. Boccaccio št. 25.

Draginja živil prekaša res že vse meje in eahi veleposestniki izkušajo na vse mogoče načine, da bi to draginjo še pospešili, da celo preprečiti hočejo uvoz argentinskega mesa v Avstrijo. Temu veleposestniškemu terorizmu je treba napraviti konec. Prepoovedati se mora enkrat za vselej, da bi si družba prebogatih ljudi polnila še nadalje mošnje na račun ljudske bede. To pa delavci lahko store samo ako hočejo, samo ako bodo res pospešili agitacijo zoper vedno naraščajočo draginjo. Zato vabimo slovenske delavce, da se udeležijo teh shodov v velikem številu.

— **S tremi krogli v telesu iz Nabrežine peš v Trst.** Iz Trsta poročajo sledeči skoro neverjetni slučaj: 25-letni zasebni uradnik Ladislav Drvota iz Prage, ki je bil zadnji čas nastavljen pri neki banki v Gradcu, se je na potovanju v Trstu v nekem gozdu pri Nabrežini ustrelil dvakrat v desno senco, enkrat pa v prsi. Vkljub temu je imel še toliko moči, da se je privlekel v Trst, šel na rešilno postajo in se dal prepeljati v splošno bolnišnico. Mož trdovratno molči o vzroku dejanja.

— **Pri vojaških vajah** v tržaški okolici je streljal neki vojak 97. pehotnega polka z ostrimi patronami. Zadel je dva prostaka bosensko-hercegovskega polka, enega v nogo, enega v roko. Vaje so takoj ustavili in uvedli preiskavo. Posrečilo se je izslediti dotičnega vojaka, ki je imel še tri ostro nabasane patrone. Dotičnika so takoj odvedli v zapor.

Štajersko.

— **Ustrelil je nekdo** dne 12. t. m. ob pol desetih zvečer s puško skozi okno pisarne na g. J. Schlagl, gozdarja barona Moskona v Pišecah. Strel je zadel g. Schlagla v glavo, a ker je bilo okno zaprto in on ne v neposredni bližini okna, se je učinek strele zmanjšal, da je gospod Schlagl sicer nevarno, a ne smrtnonevarno ranjen. V bližini je bila soproga, kateri se ni nič zgodilo. Orožništvo poizveduje po zločincu, a ga dosedaj še ni našlo.

Dnevne vesti.

Oboleli ali zastrupljeni vojaki? Lvovski »Wiek Nowi« javlja: Ko se je te dni vračal 35. domobranski polk z vaj preko Lvova domov v Zločov, so imeli vojaki kosilo na lvovskem kolodvoru. Takoj po kosilu so jeli tri četrtine vojakov mučiti želodčni krči, nekateri pa so jeli bljuvati. Vkljub temu so se morali peljati naprej. Ko pa so prišli v Zločov, je četrtina vojakov morala ostati na kolodvoru, ker ni mogla več korakati v vojašnico. Podrobnih vesti ni.

Od splošne draginje nezadeta

je ostala najfinejša izmed vseh žitnih kavni vrst, namreč Franckova Perl-ržena kava, z znamko »Perlo«.

Ta priznana izborna vrsta se dobiva pri vseh gg. trgovcih v zavojih po 1/2, 1/4 in 1/8 kg po poprejšnjih cenah.

Svarilo pred ponaredbami in nujna prošnja, da se naj le originalni zavoji z imenom »Franckov Perlo« in s tovarniško znamko »kavni mlinček« sprejemajo.

Delavska hranilnica in posojilnica

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

v Ljubljani, Stari trg št. 30 I. nadstropje.

Obreduje hranilne vloge po 4¹/₂%.
Sprejema vloge na tekoči račun.
Posojuje na osebni kredit in (zastave) vredn. listine, hipoteke itd.

Uradije se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

? I ? Najboljša ura sedanosti
I K O Zlata, srebrna, tula, nikel-
? O ? nastala in jeklena se dobi
samo pri

H. Suttner,
Ljubljana, Mestni trg
Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

IKO

? I ?
I K O
? O ?

Pa kaj se to pravi,
Če trebnih boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

L. PEVÁLEK
LJUBLJANA, ŽIDOVSKA UL. 4

priporoča svojo akcidenčno

tiskarno

z električnim obratom.

Izvršuje tiskovine: vizitke, račune, pisma, kuverte, raznovrstna vabila, zaročna, poročna in druga različna naznanila, komisijske knjižice, parte i. t. d. po brezkonkurenčnih cenah.

Trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem. Razglednice na debelo in drobno, ceneje kot povsod drugod. Izvrševanje razglednic vseh vrst. Reklamni koledarji za l. 1911 s korbco ali brez po zelo nizkih cenah.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

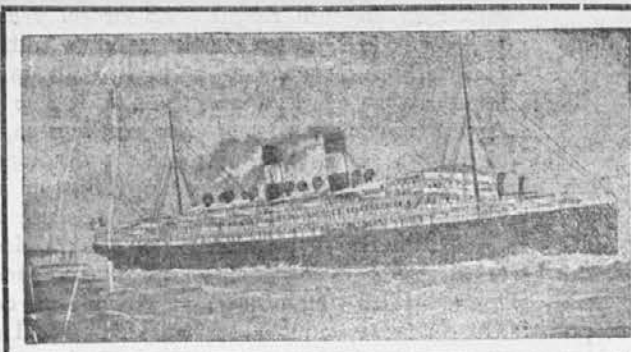
Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini

ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic. Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri Št. Petru na Krasu.

Potniki v severno in južno Ameriko
vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj i. t. d. Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni. Vsakovrstna pojasnita dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško: **SIMON KMETETZ, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.**

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; kri, moč, zdravje, dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi svak knjižico brezplačno v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Svojim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

I. Jax & sin

Ljubljana
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Klobuke, cilindre in čepice v najnovejših faconah in velikih izberah priporočam

Ivan Soklič, Založnik c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Ljubljana, Pod trančo št. 2.

Postaja električne železnice.

Zagreb.

Kralj. hrv.-slav.-dal. dežel.-vlad. ukaz 31. jul. 1900: št. 3787.

Širite, naročajte in priporočajte „Rdeči Prapor“.

Cenjenim gospodinjam priporočamo najtopleje pravi: **Franckov:** pridatek k kavi kot najboljši kavni surogat, izdelovan iz tozemskih surovin v domači tovarni **Henr. Francka sinov** v Zagrebu.

Varstvena znamka.

X 7871 061.

w.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon števil. 168.

V LJUBLJANI

Telefon števil. 168.

priporočam svoje

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.